

doch in hooger beroep toegewezen op grond dat: 1°. de patiënt vóór de operatie niet was ingelicht omtrent alle gevaren, die de bewerking mogelijk-kerwijze kon teweegbrengen, en dat 2°. een kunstfout was begaan.

Het Reichsgericht vernietigde dit arrest, en trad daarbij in beschouwingen, die van groot belang zijn voor het vraagstuk. Het erkent niet een verplichting van den arts om den zieke alle gevaren mede te deelen, die bij een aanbevolen operatie kunnen voorkomen. Zulk een verplichting kan niet worden afgeleid uit wat zorgvuldige artsen plegen te doen. Het zou ook dikwijls verkeerd zijn, alle kwade kansen bloot te leggen. Dit zou kunnen afschrikken van een noodzakelijke operatie, of schadelijken angst tijdens de operatie kunnen veroorzaken.

Dat een kunstfout is begaan, mag niet worden afgeleid uit het feit, dat de arts niet kan bewijzen, dat er *geen* fout is begaan, want zulk een bewijs is zoo goed als nooit te leveren. Wel kan men den bewijslast niet aan den patiënt opleggen, want deze, bewusteloos als hij is, en bovendien ter zake onkundig, kan niet mededeelen wat is geschied, en zeker niet of het juist is geschied. Maar er is genoeg gelegenheid om te weten te komen, of een kunstfout is begaan, of wel een ook bij behoorlijke oplettendheid niet te vermijden ongeval is gebeurd. Bij belangrijke operaties zijn steeds deskundige getuigen aanwezig, en het onderzoek van den deskundige in het geding kan ook gegevens voor het oordeel opleveren, terwijl soms ook onvoldoende opheldering van de zijde van den operateur het recht geeft ten zijnen ongunste te beslissen (*Deutsche med. Wochenschrift* 1912, n°. 16).

VERPLICHTING TOT AFGIFTE VAN ATTESTEN. — Een ambtenaar te Ath was door zijn reglement verplicht, bij ongesteldheid een geneeskundig attest te overleggen, op straffe van loonderving. Zijn dokter weigerde, omtrent hem een attest af te geven. De vrederechter heeft toen het merkwaardig oordeel uitgesproken, dat een arts, die de behandeling van een patiënt op zich neemt, jegens hem al de „gewone plichten” van zijn beroep moet vervullen. Dus moet hij ook de vereischte attesten geven; anders zou een arts ongestraft zijn cliënt kunnen benadeelen (*Journ. méd. de Bruxelles*). Niet rechtsgelerde hersenen zouden begrijpen, dat een patroon aan zijn ondergeschikte geen verplichting mag opleggen, waarvan de vervulling afhankelijk is van den wil van een derde; anders zou men ongestraft het loon van zijn personeel wederrechtelijk kunnen inhouden. PINKHOF.

INGEZONDEN.

HET BINDEND BESLUIT.

I.

Blijkens het geschrijf der laatste weken bestaan er omtrent enkele punten, het bindend besluit rakend, misvattingen, die een nadere toelichting nog gewenscht maken. Allereerst voor wat betreft de samenstelling van bestuur en algemeene vergadering van het toegelaten ziekenfonds.

Als men goed leest, zal men zien, dat in het bindend besluit over de apothekers alleen staat, dat zij geen overwegende macht in het bestuur mogen hebben.

Stel u eens voor, dat een fonds met eenige apothekers een contract heeft gesloten voor de levering van genees- en verbandmiddelen en dit contract is goedgekeurd door de Maatschappij voor Pharmacie en dat dan het bestuur van het fonds bestaat uit drie artsen en drie verzekerden, al of niet met een onpartijdig persoon als voorzitter; dan zou ik zeggen, dat aan het bindend besluit voldaan is.

Als daarentegen een aantal apothekers samen een ziekenfonds oprichten en in de statuten zetten, dat het bestuur bestaat uit vier verzekerden, drie apothekers en een arts, dan is aan den wensch van FUCHS voldaan, maar gelukkig aan het bindend besluit niet. Twee verzekerden, drie apothekers en een arts zou niet in strijd zijn met zijn voorstel en niet met het ontwerp.

De apothekers moesten bovendien wel genoemd worden om de reden door collega v. D. BRUGH genoemd en bovendien omdat zij in het wetsontwerp in artt. 99 en 100, regelende bestuur en algemeene vergadering, opgenomen zijn. Door verschillende schrijvers worden de apothekers en artsen samengevoegd als werknemers en de verzekerden als werkgevers en collega FUCHS zegt zelfs, dat wij die werknemers kunstmatig in twee groepen splitsen.

Naar mijn meening zijn de apothekers geen werknemers, zij zijn *leveranciers* aan het fonds. Zij hebben een zaak, zij houden toezicht en contrôleeren hun inkoop, zij laten het verdere werk doen door bezoldigde personen; zij maken winst en ontvangen geen arbeidsloon. Zij zijn evenmin werknemers als een winkelier of een fabrikant.

Ik kan mij voorstellen, dat de apothekers in het bestuur van fondsen door verzekerden opgericht niet eens in het bestuur willen zitten en liever met elkander overeenkomen, dat zij leveringscontracten met de fondsen zullen sluiten onder goedkeuring van het hoofdbestuur van de Maatschappij voor Pharmacie. Dat moeten zij nu echter zelf maar uitmaken.

Werknemer wordt een apotheker eerst als een fonds zelf een apotheek opricht, alle kosten daarvan draagt en dan een apotheker bezoldigt om aan het hoofd daarvan te staan. Ik zie niet in waarom deze werknemer dan in het bestuur van het fonds moet zitten of in de algemeene vergadering. Ik ga niet in op de vraag, of deze toestand gewenscht is, dat moeten de apothekers maar weer zelf uitmaken.

Zoo heeft dan ook collega PINKHOF reeds aangetoond, dat de dokter geen werknemer is, tenminste in den regel niet.

Er zijn ziekenfondsen, waarbij hij zeer dicht tot den gewonen arbeider-werknemer nadert en als een groot fonds poliklinieken bouwt, met of zonder gelegenheid tot opnemen van patiënten, de instrumenten en andere hulpmiddelen aanschaff, de vervoermiddelen voor den arts beschikbaar stelt en hem het aannemen van particuliere praktijk en nevenbetrokkingen verbiedt en dan op uitvoerige instructie een geneesheer benoemd heeft, dan is deze werknemer. En dan hoort hij in het bestuur en de algemeene vergadering hoogstens als deskundige een adviseerende stem te hebben.

Maar dien kant willen wij juist niet uit, collega BERDENIS VAN BERLEKOM, voor die toestanden willen wij ons land juist bewaren. Aan den eenen kant

waarschuwen wij de geneeskundigen het zoover niet te laten komen, omdat hun positie dan onhoudbaar zal worden, en aan den anderen kant waarschuwen wij de wetgevers, dat de geneeskundige verzorging van de arbeiders beter zal geschieden door een vrijen onafhankelijken stand van geneeskundigen dan door de bovengenoemde bezoldigde werknemers.

En dat is onze overtuiging, collega FUCHS, dat meenen wij en dat houdt ons aan het werk, dat bezielt ons in dezen strijd, meer dan de persoonlijke belangen van enkele collega's.

Onze Maatschappij is niet alleen vakvereeniging, zij is er altijd ook nog: „tot bevordering der geneeskunst”. „Wij kunnen den strijd niet winnen”, zegt collega BERDENIS VAN BERLEKOM, en hij is reeds bijna gewonnen; de wet laat de fondsen in onzen geest immers toe; het bindend besluit en de wet zijn met elkander niet in strijd.

Het is nog maar aan de geneesheeren om zich straks te houden aan hun besluit!

Collega BERDENIS VAN BERLEKOM zegt, dat de onderwijzers niet in het bestuur van de bijzondere scholen zitten; maar wat zou hij ervan zeggen, als eenige onderwijzers met elkander een bijzondere school oprichtten op hun eigen kosten en als dan de wet hun verplichtte in het bestuur een meerderheid van ouders van leerlingen te nemen, die hun salaris en het schoolgeld zou moeten vaststellen?

En zoo iets overkomt op dit oogenblik den artsen in ons vaderland, als de amendementen van den heer PATIJN werden aangenomen.

In het bindend besluit staat duidelijk, dat wij geen fondsen wenschen b. v. met vier verzekerden, twee artsen en twee apothekers in het bestuur. Ik ga verder, ik zou er liever heelemaal buiten blijven, want die vertegenwoordiging in het bestuur hindert nog maar de actie van de vakvereeniging. Wie ervaring heeft van ziekenfondsbestuur weet, dat de belangen van artsen en apothekers nagenoeg nooit samengaan, uitgezonderd in zake verhooging van premie; maar die hangt af van de loonen, de concurrentie en de eischen der verzekerden.

Ik zal niet ontkennen, dat de Deutsche Krankenkassen groote dingen hebben tot stand gebracht; maar dat gaat daar niet uit van de hier afgescheiden *fondsen* voor geneeskundige behandeling, welke kosten geheel door de arbeiders worden gedragen. Die taak zal hier verricht moeten worden door de *kassen*, waaraan ook de patroons bijdragen; ons bindend besluit tast art. 78 (1) van de ziekwet niet aan (zie hierover de Memorie van Toelichting bij dat artikel).

Het tweede punt, waarover ik wil spreken, betreft de contrôle.

Hierbij is allereerst te bedenken, dat de kas alleen (het fonds dus niet) behoefte heeft aan de constatering van arbeidsongeschiktheid.

Nu verlangt het bindend besluit alleen, dat, als een arts voor de kas het bewijs niet wil teekenen, het fonds hem daartoe niet zal dwingen b. v. door ontslag. Dit punt komt dus alleen in toepassing, als het bestuur van fonds en kas dezelfde zijn of als het fonds de kas ter wille zou zijn. Als de wet ons dwingt de bewijzen te teekenen, zullen wij het doen; in het besluit staat alleen, dat in de statuten van het fonds bepaald moet zijn, dat het fonds ons er niet toe zal dwingen.

Als ik mijn zin had gekregen, hadden er over de contrôle wel wat scherper omljnde eischen gesteld kunnen worden; maar in dit bindend besluit hooren zij niet, want wij kunnen van de fondsen, en daarover alleen gaat het besluit, toch niet eischen, dat zij zich bemoeien met de contrôle van de kas.

Ervaring over een systeem van contrôle bij ziekte, waarbij de behandelende geneesheer alleen briefjes teekent over den duur der behandeling, bestaat er volop; ik doe het werk reeds 15 jaar, het is aangenaam voor alle partijen en zeer goedkoop. Als ik van de redactie mag, kom ik er later eens uitvoerig op terug; zooals ieder wel duidelijk zal zijn hangt onze stem over punt 4°. daar niet van af.

Dordrecht, 21 Mei 1912.

A. C. VAN BRUGGEN.

II.

Geachte Collega VAN DER BRUGH.

Uw ingezonden stukje geeft mij aanleiding nogmaals aan de redactie eenige plaatsruimte te verzoeken. Ik zal daarbij niet ingaan op uw aanmerkingen, die mij persoonlijk bedoelden te treffen; zij brengen de zaak zelve niet tot verdere klaarheid. Indien gij u geroepen en bevoegd rekent als zederechter op te treden, dan wil ik u in dit geval gaarne dat genoegen gunnen. Nu ter zake.

Ik was dan begonnen met vast te stellen, dat de Ned. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst door het voorstellen van het bindend besluit zich op een *exquisiet vakvereenigingsstandpunt* stelde. Dit is niet door u betwist, dus mag ik aannemen, dat wij tot zoover accoord gaan.

De vraag was nu slechts, wat *op die basis* in een algemeen-geldend bindend besluit naar mijn meening toegelaten mocht worden.

Het was dus niet de vraag of vrije artsenkeus, zekere bestuurssamenstelling, welstandsgrens enz. wenschelijk waren; neen, de vraag was nu, welke dier desiderata *op het oogenblik* in een besluit, dat *voor alle leden bindend* zou zijn, thuis hoorden; d. w. z. de vraag is zuiver een quaestie van vakvereenigingstactiek. Ik nu, sta op het standpunt, dat een goede tactiek eischt, dat in een bindend besluit alleen behoort datgene, waarvan men vrij zeker kan voorspellen, dat het *voor het oogenblik bereikbaar* is.

Aan dien hoofdeisch heb ik het bindend besluit getoetst.

Ook na lezing van uw stuk blijf ik van meening, dat ik die punten als desiderata tot op zekere hoogte zou willen onderschrijven, doch dat ik de tijden nog niet rijp acht om ze in een dergelijk star bindend besluit — dat onvoldoende rekening houdt met verschillende plaatselijke omstandigheden — te aanvaarden.

Ik voorzie tal van overtredingen, die op hun beurt niet zullen nalaten ons als vakvereeniging te verzwakken.

Met collegialen groet

Enschede 21 Mei 1912.

D. FUCHS.